

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.11.2003, sp. zn. 20 Cdo 238/2003, ECLI:CZ:NS:2003:20.CDO.238.2003.1

Číslo: 74/2004

Právní věta: K vydobytí závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů, lze nařídít výkon rozhodnutí i na majetek patřící do zaniklého společného jmění, které v době zahájení řízení o výkon nebylo vypořádáno.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.11.2003

Spisová značka: 20 Cdo 238/2003

Číslo rozhodnutí: 74

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 262a odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 29. 10. 2002 K r a j s k ý s o u d v Plzni k odvolání V. S. potvrdil usnesení ze dne 3. 7. 2002, kterým O k r e s n í s o u d v Domažlicích nařídil podle svého platebního rozkazu z 11. 12. 2001, k vydobytí pohledávky ve výši 11 370,30 Kč s 8% úroky z částky 51 779,40 Kč od 28. 7. 2001 do 8. 1. 2002 ve výši 1872,56 Kč a s 8% úroky z částky 11 370,30 Kč od 8. 1. 2002 do zaplacení, nákladů předcházejícího (rozkazního) řízení ve výši 14 490 Kč a exekučních nákladů, jež určil částkou 3555 Kč, výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a povinné zakázal, aby s věcmi, které vykonavatel sepíše, nakládala. Odvolací soud uzavřel, že všechny podmínky nařízení výkonu rozhodnutí byly splněny; tvrzením, že vymáhaná pohledávka vznikla po rozvodu manželství s povinnou (a před vypořádáním společného jmění), se nezabýval, neboť za situace, kdy není zřejmé, jaký majetek bude postižen, jde v řízení, jež nařízení výkonu předchází, o námitku bezvýznamnou (obranou může být toliko vylučovací žaloba podle § 267 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl V. S. včas dovoláním, kterým vytýká nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Podle dovolatele jsou vlastnické vztahy bývalých manželů k věcem od zániku společného jmění (rozvodu manželství) do jeho vypořádání nejisté, takže výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí pro pohledávku jen proti jednomu z nich v této době nelze nařídít. Vylučovací žalobou, argumentuje dále, se do vypořádání společného jmění bránit nemůže, „neboť jeho práva k věcem náležejícím do SJM jsou stejná jako práva povinné.“ Navrhuje proto, aby dovolací soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) nejdříve posuzoval, zda je dovolání přípustné.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Je-li napadeným rozhodnutím usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, je dovolání ve smyslu § 238a odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné za podmínek vymezených v § 237 odst. 1 písm. b) nebo c) o. s. ř. (srov. § 238a odst. 2 o. s. ř.). Protože ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. použitelné není (usnesení soudu prvního stupně, kterým byl nařízen výkon rozhodnutí, nepředcházelo dřívější – odvolacím soudem zrušené – rozhodnutí téhož soudu), lze o přípustnosti dovolání uvažovat již jen v intencích ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) (ve spojení s § 238a odst. 1 písm. c/, odst. 2) o. s. ř. je dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně o nařízení výkonu rozhodnutí, přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. O takový případ jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Vzhledem k obsahu dovolání a při vázanosti uplatněným dovolacím důvodem (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.) je možné zásadní právní význam napadeného usnesení spojit s otázkou, zda zánik společného jmění povinné a V. S. je překážkou nařízení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí – majetku patřícího do nevypořádaného společného jmění – k vymožení závazku jen jednoho z nich, a s otázkou, zda v řízení předcházejícím nařízení výkonu rozhodnutí je důvodná námitka (rozvedeného) manžela, že vymáhaná pohledávka vznikla povinné po rozvodu manželství.

Protože – pokud jde o první z nich – jde o otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud řešena nebyla, přičemž její posouzení se promítá nejen do výsledku daného řízení, ale významově zasahuje do širšího kontextu soudní praxe, je dovolání ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 149 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, zaniká společné jmění manželů zánikem manželství (srov. § 22 odst. 1, § 24 a násl. zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů). Po zániku společného jmění, do něhož náleží majetek a závazky vyjmenované v § 143 odst. 1 obč. zák., následuje jeho vypořádání, které může být provedeno dohodou (§ 150 odst. 1 obč. zák.), rozhodnutím soudu (§ 150 odst. 3 obč. zák.) nebo na základě nevratitelné právní domněnky spojené s uplynutím doby (§ 150 odst. 4 obč. zák.). Občanský zákoník ani jiný zákon se nezmiňují o tom, čím se v době mezi zánikem a vypořádáním společného jmění řídí právní vztahy (mezi /bývalými/ manžely, popř. mezi nimi /jedním z nich/ a třetími osobami) týkající se majetku a závazků, které tvořily jeho předmět; uplatní se proto směrnice obsažená v § 853 obč. zák., která prikazuje užití těch ustanovení občanského zákoníku, která upravují vztahy obsahem i účelem jim nejbližší, tj. předpisů o společném jmění manželů (již před účinností zákona č. 91/1998 Sb. soudní praxe dovodila, že v daných souvislostech jsou nejbližšími

ustanoveními ta, jimiž se spravuje institut bezpodílového spoluvlastnictví, viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 1966, sp. zn. [5 Cz 77/66](#), uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 17/1967).

Jestliže ustanovení § 262a odst. 1, věty první, o. s. ř. umožňuje k vydobytí závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů, nařídít výkon rozhodnutí na majetek patřící do společného jmění manželů, pak platí, že výkon lze nařídít i na majetek patřící do zaniklého společného jmění, které v době zahájení řízení o výkon nebylo vypořádáno (ve vztahu k § 147 odst. 1 občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 7. 1998 /tj. do účinnosti zákona č. 91/1998 Sb./, byla soudní praxe shodně usměrněna usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 11. 1972, sp. zn. [5 Co 620/72](#), uveřejněným ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 58/1973, podle něhož bylo možné pro pohledávku věřitele i jen jednoho z bývalých manželů, která vznikla za trvání manželství, nařídít výkon rozhodnutí prodejem věcí patřících do bezpodílového spoluvlastnictví, nebylo-li jeho vypořádání dohodou nebo rozhodnutím soudu dosud provedeno).

Lze uzavřít, že odvolací soud – vycházející z výše uvedeného – se chyby v právním posouzení nedopustil.

Druhá otázka, která se dovolacímu přezkumu nabízí, zásadní právní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nevykazuje; odvolací soud ji totiž vyřešil ve shodě s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. [20 Cdo 1054/2002](#). Jím bylo řečeno, že v řízení, jež rozhodnutí o nařízení výkonu předchází, se soud nezabývá – kromě jiných skutečností – otázkou vzniku závazku, jehož vydobytí je požadováno.

Vznik pohledávky za trvání manželství, tj. splnění podmínky nezbytné pro použití majetku tvořícího (zaniklé a nevypořádané) společné jmění, se při nařízení výkonu rozhodnutí neproказuje a soud vychází z návrhu na nařízení výkonu, z jiných tvrzení oprávněné, popřípadě z toho, co jinak vyšlo v řízení najevo. Obranu, že vymáhaná pohledávka nesmí být uspokojena z majetku, který se podle ustanovení § 262a odst. 1 o. s. ř. považuje za součást (zaniklého a nevypořádaného) společného jmění, např. proto, že vznikla povinné před uzavřením manželství nebo po jeho rozvodu, nelze – oproti názoru dovolatele – uplatnit v řízení, které nařízení výkonu rozhodnutí předchází, ani návrhem na zastavení již nařízeného výkonu rozhodnutí, nýbrž toliko způsobem uvedeným v ustanovení § 267 o. s. ř., tj. tzv. excindační žalobou, kterou projedná a o níž rozhodne soud v řízení podle třetí části občanského soudního řádu. Výrazem úspěchu dovolatele v takovém řízení by bylo rozhodnutí o vyloučení majetku z exekuce (tedy důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř.).

Protože vady uvedené v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a § 229 odst. 3, jakož i jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. § 242 odst. 3, větu druhou, o. s. ř.), řízení nezatěžují (a opak netvrdí ani dovolatel), Nejvyšší soud – bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) – dovolání jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, odst. 6 o. s. ř.).